

9 december 1920. Het beeld wordt onthuld. En de burgemeester houdt een rede. Een eenzaam man. Mr. Muller en Charles van Wijk zijn reeds overleden. Het „lastig landspak” – men denke aan de spreuk in de burgemeesterskamer met zijn OMNE LEVABIT ONUS: alle last maakt licht ²⁰⁾ – drukte extra zwaar. In 1919 had de liberale partij, waaraan hij zich het meest verwant voelde, een zware nederlaag te incasseren gehad, en eerder reeds had hij eens van aftreden gesproken: alleen om het Raadhuis, *zijn* Raadhuis, voltooid te zien, zo zei men ²¹⁾, was hij gebleven. Van Oldenbarnevelt's beeld noemde men niet, maar voor mr. Zimmerman moet ook dit beeld belangrijk zijn geweest en zijn geworden.

Vergeleken bij 1909 klinkt er in zijn rede een wat andere toon. Is die gevolg van de herinnering aan het debat van 1909? En van de noodzaak, in de Raad tegenover de socialisten steun te vinden bij àlle anderen? Hoe dit zij, we vinden hier óók *verschuivingen ten aanzien van de motieven, die de schenker eens had genoemd*. Nadat immers Van Oldenbarnevelt's ook in Rotterdam gebleken gave voor het financieel beleid was geroemd, zegt mr. Zimmerman: „Het is *niet* om plaatselijke verdiensten te eren, dat dit beeld is opgericht, *niet* om de herinnering te doen voortleven aan den stadsregent: wie dit gedenkteken zal aanschouwen, die zie hier den staatsman, in wiens handen gedurende vele jaren het bewind des vaderlands berust heeft” ²²⁾. Volgen citaten uit Groen en Fruin. Uit Groen het oude citaat van 1909, nu zonder de preciese vindplaats uiteraard, en dit, Maurits waarlijk niet vergetende citaat: „Aan drie uitstekende mannen, Prins Maurits als veldheer, Van Oldenbarnevelt als staatsman, en met Maurits aan Graaf Willem Lodewijk, vooral ook in het handhaven van volksregten en gewetensvrijheid, heeft de Republiek haar opkomst, haar toeneming in voorspoed en krachten, haar onafhankelijkheid en luister te danken gehad”. Uit Fruin: „Oldenbarnevelt was naast Prins Willem de grondlegger van onze staat, de stichter onzer Republiek”.

„Reeds in 1874”, horen we verder, „heeft Groen van Prinsterer erop aangedrongen, dat voor Van Oldenbarnevelt een standbeeld zou worden opgericht. *Aan die wens is nu voldaan*. Nadat in 1918, in tegenwoordigheid der Koningin, in Den Haag het beeld van